

Hodnocení poroty v 18. ročníku Skryté paměti Moravy

I. kategorie

Tunel

Sedadlo v tramvaji, do níž každodenně při své cestě do školy i ze školy nasedá hlavní hrdinka povídky, je místem, z něhož její pozorné a zvědavé oči pozorují okolní svět. Čtenář je vtažen do víru úvah mladé dívky, jejíž mysl je soustředěná především směrem ven – k jednotlivým pasažérům, k řidiči. Dívka si klade množství otázek, sleduje interakce mezi lidmi, jejich vzájemnou lhostejnost. Zároveň pozoruje své vlastní pocity. Její roztěkaná mysl nachází odpočinek v krátké, avšak pro ni silné chvíli průjezdu tunelem, kdy vše kolem zahálí tma, jen uvnitř vozidla svítí jemné, tlumené světlo. Zvuky uvnitř tramvaje na chvíli utichnou... Autorka příspěvku skvěle vystihla atmosféru každodenní rutiny proměnlivé v jednotlivostech, psychologii zvědavého a vědomého pozorovatele. Vzniklo tak poetické dílo se zajímavou pointou.

Proč tu jsi?

„Potřebuji odsud pryč. Možná už navždy. Začít hledat své nové místo!“ Těmito slovy končí vyprávění, v němž autorka odkrývá místy až silně expresivními slovy příběh z minulosti, který ji přivedl zpět na místa, kde prožila něco krásného i trpkého zároveň. Porotu zaujalo i to, že na relativně malé ploše dokáže autorka udržet napětí, vykreslené mnohými detaily i nečekanými obraty, např. „Bráním se myšlenkám na něj a na to pouto, jež ve mně bude láteřit navždy.“ Je to text, v němž je velmi silný příběh o rozbitém vztahu, který hlavní hrdinku zranil, ale z něhož dokázala najít východisko.

Moje místa

„Všední život je tak nudný, že byste na to mohli i umřít. Naštěstí v něm nemusíte pobývat tak často,“ praví se v tomto textu, v němž se pouštíme do rychlé a zběsilé jízdy po myšlenkové dráze znučeného studenta. Místa, která jsou pro nás důležitá, totiž často nosíme i v hlavě a vracíme se do nich, kdykoliv se naskytne vhodná příležitost. Jiskrný text připomíná zápis sešitu na sny – obrazy vyskakují před očima jako záběry z akčního filmu nebo počítačové adventury, dokud nás ze snění nevytrhne zvuk školního zvuku. Pisatelka k soutěžnímu tématu přistoupila s notnou dávkou hravosti, a předkládá tak vtipnou sondu do světa dospívajících.

Pod velkou jabloní

Povídka o zmatcích dospívání, problémech s mentální anorexií, vyvolaných mj. nesplnitelnou touhou vrátit se do dětského věku, zůstat v bezpečné roli dítěte u mámy. Autorka dokazuje svou psychologickou vyspělost chápavým nadhledem na tyto těžkosti, dokáže o nich psát emotivně, uvěřitelně, text nesklouzává do laciného sentimentu, vedle literární stránky je cenný i po terapeutické stránce – detailní rekonstrukce obvyklých myšlenkových schémat anorektických dívek je zde popsána s velkou otevřeností, umožňující lépe pochopit (mnohdy nevyřčené) motivace pro vznik anorexie.

Pět minut

Nehody se stávají. Nehoda ale není náhoda. Zato rozmar bývá náhoda. A za ním obvykle stojí konkrétní člověk. V tomto případě dokonce blízká kamarádka. Hladinu krytého bazénu čeří drobtina, co se učí plavat. Nad vodou se vznáší výskot a dětský smích. Opojná úleva, když sladěný pohyb rukou a nohou v mokřém světě dává zapomenout na vše špatné a nepříjemné. Voda však dokáže dávat i brát. Rozmar, hloupý nápad podržet kamarádce hlavu pod hladinou. Vyprávění nazvané *Pět minut* je příběhem o tom, jak tolik milované místo vzalo život. Nehoda nikdy není jen pouhá náhoda.

II. kategorie

Domov je místo, kde ti rozumějí

Povídka, uvedená citátem Christiana Morgensterna, zachycuje dilema mladého Angličana, příslušníka "ztracené generace", které 1. světová válka fatálně narušila jejich životy. Promyšlená kompozice povídky postupně odhaluje rodinné zázemí protagonisty, jeho zmatky a váhání, které se dostavilo při nutnosti narukovat na západní frontu; druhou linii tvoří tragický osud rodiny, která pocít osamění a vykořenění hlavního hrdiny ještě zdůrazňuje. Vhodně zvolenými jazykovými prostředky, akcentujícími celkově nostalgický charakter povídky, dosáhla autorka vyváženosti, uměřenosti, vnitřního klidu a smutku, ale také cesty k přijetí nové reality. V povídce nacházíme „portrét doby“, dobové atmosféry a mentality, které souvisejí s tragickou realitou 1. světové války.

Do Modrého města

„Nepamatovala jsem si, kdy přesně jsem začínala nazývat Brno domovem, ale stalo se. Po několika měsících strachu, kdy jsem mu dovolila ukázat svou plnou nádheru a duši.“ Autorka vypráví příběh z cesty autobusem, kde přemýšlí o svém vztahu k místům, kde žije, která nalézá, opouští a opět hledá. Porotu zaujalo poetické, místy až intimní vyprávění, v němž autorka dokáže velmi vyzrálé popisovat míjející krajinu, ale hledá i motivy cest spolucestujících – „vždycky jsem přemýšlela, kdo jede domů a kdo z domova“.

Blok 63

Cizinec, hlavní postava povídky, se vrací do města svého mládí. Jde na návštěvu své vlastní babičky vybydleným sídlištěm, prochází okolo posprejovaných ohrad a zašlých zdí. Nápis s písmeny v latině a azbuce napovídají, že se ocitáme v zemi bývalé Jugoslávie, snad v Srbsku. Stopy po válce, která donutila Cizinovu „baku“ po smrti manžela odejít z venkova do města, v ulicích již nejsou na první pohled znát. Nahlíženo s odstupem, dostaly odlišnou podobu neudržovaného parku, ledabyle opraveného asfaltu ulic, rezavých plotů a zábradlí, suchých trávníků. Neméně hořká je až okázalá odměřenost a zjevná uzavřenost místních obyvatel.

Vetchý obraz blízké vůně

V hlavní roli město Břeclav a jeho charakteristická místa vytvářející kulisy pro setkání mladých milenců, z nichž každý reprezentuje svůj vnitřní, velmi odlišný svět. Jejich schůzka se uskutečňuje na zcela obyčejném místě, spojeném s každodenností, na první pohled možná odpudivém, přesto na místě, patřícímu k běžnému životu obyvatelů města. Ve vzduchu visí otázky: Co je opravdová láska? Láska k druhému člověku, láska k milovanému místu? Kam nás zavede snaha změnit se k obrazu druhého, přizpůsobovat se jeho představám o nás? Autor je předkládá čtenáři prostřednictvím velmi dobře vystavěného příběhu plného obrazů, vůní, zvuků, humoru i poezie, poutavě vykreslených příběhů i brilantně vystavěných dialogů.

Pod vrstvou prachu

Co když někdo rozhodne, že pro vás na světě už není místo? Povídka připomíná smutnou kapitolu dvacátého století a ukazuje tak, že perzekuce a válečná hrůza je téma stále živé, i pokud jde o nejmladší generace. Podobně jako Anne Franková, je i třináctiletá Judita se svou sestrou a rodiči nucena ukrývat se na půdě před nacisty. Dny jsou tiché a jednotvárné, protkané strachem z odhalení. Jedinou spojkou s vnějším světem představuje babička, která se však dosud nevyrovnala se skutečností, že se její dcera provdala za Žida. Jako spousta jemu podobných, i Juditin příběh spěje k neblahému konci, přičemž tíživou atmosféru umocňuje jak použitá ich forma, tak adekvátně střízlivé stylistické prostředky.